

## Brabantse typen

Vroeger dacht men aan de hand van gelaatstreken te kunnen zien waar iemand vandaan kwam. In het kader van de *Maand van de Geschiedenis* (oktober 2020) met het thema 'Oost/West' zijn tekeningen en foto's van Brabantse mensen geselecteerd. Wat is typerend voor de Brabantse mens van de Kempen en de Peel of voor die uit de Meierij en de Langstraat? Hebben de West-Brabanders wellicht een ander aanschijn?

In ieder geval verraadt de streekdracht waar iemand geografisch vandaan komt. De beelden zijn chronologisch gepresenteerd en zijn soms letterlijk 'Oost/West' gegroepeerd om de verschillen aan te geven.

Zeker tot in de jaren dertig waren 'Brabantsche types' een geliefd onderwerp voor kunstenaars en fotografen om te portretteren. Zo maakte Richard Roland Holst naturalistische koppen van Zundertenaars tijdens zijn verblijf op hun landgoed De Oude Buissche Heide. Door het hoofd laag te plaatsen, samenhangend met het landschap, krijgt het gezicht een kader. Aandacht voor het menselijk wezen is te zien in de verscheidenheid qua blik in de ogen. Er wordt niet voor niets wel eens gezegd dat de ogen de vensters van de ziel zijn. Ook de van origine Vlaamse Fidelis Franciscus de Soomer vervaardigde portrettekeningen in streekdracht. Hij vestigde zich in 1918 in Goes, waar hij werkzaam was als fotograaf.

Naast deze tekeningen zijn in dit beeldverhaal onder andere foto's van J.J. van Melle, Tinus Swinkels en Jan Bijnen te zien, maar ook de streekdrachtopnamen van Persbureau Het Zuiden en de markante 'verweerde koppen' van Martien Coppens.

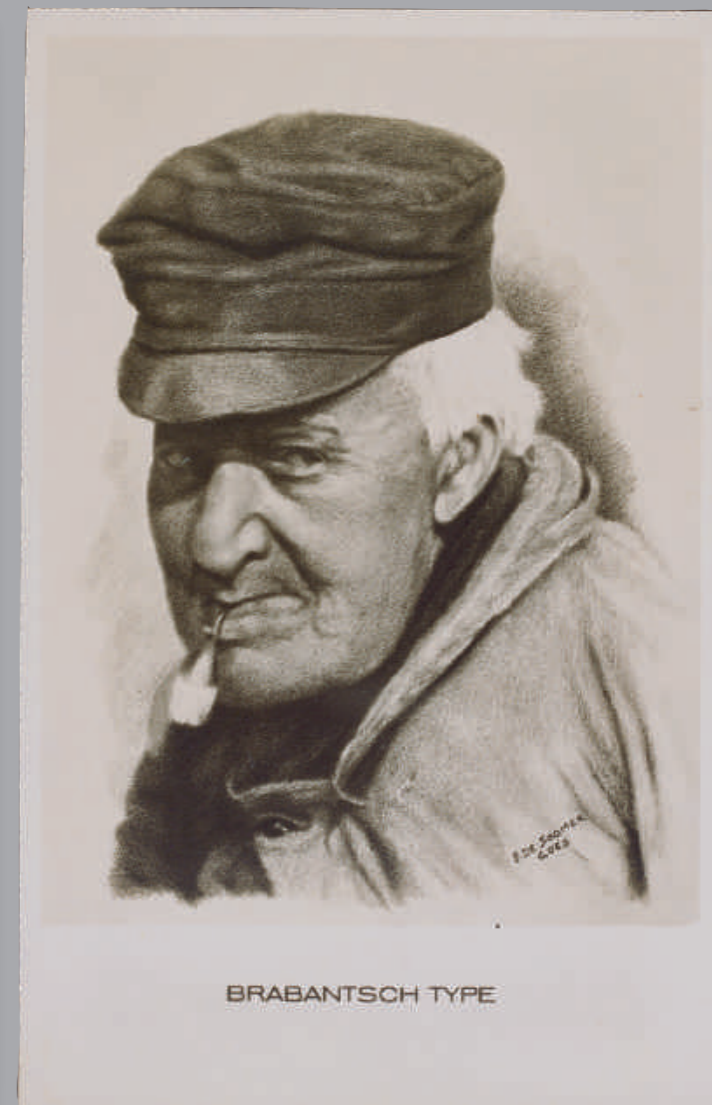
**Zoo men van verweerde koppen kan spreken, dan hier. De zware arbeid waarin, krom als de bikkels en de dennen, de zwoeger naar de aarde buigt, de wind, de regen en de felle zon, zij boetseerden dit gelaat.**

(Antoon Coolen, 1937)

**Tegenover de mateloze goedigheid van de Oostbrabanter staat de felle koppigheid, en soms de energie en het doorzettingsvermogen, van den Westbrabanter.**

(Anton Weijnen, 1937)

Vrouw met poffer uit de Meierij van 's-Hertogenbosch. (Krijttekening, Brabant-Collectie, Tilburg University) **Onder:** Jonge vrouw met Westbrabantse muts met blesje uit Wouw, circa 1900. (Foto: J.J. van Melle, West-Brabants Archief, Bergen op Zoom)



F. de Soomer, Serie Brabantsch type (8 stuks), jaren '30. Het betreft streekdracht van Baronie van Breda en West-Brabant. Uitg. Fa. Soomer, Goes. (Prentbriefkaarten, Brabant-Collectie, Tilburg University)

### Meer info

P.J. Meertens en Anne de Vries (red.), *De Nederlandsche Volkskarakters* (Kampen: Kok, 1938). Hierin schrijft de Bergen op Zoomse archivaris Cornelis Sloomans een artikel over het wezen van de West-Brabanders, terwijl de schrijver Antoon Coolen hetzelfde doet voor Oost-Brabant.





Noord-Brabant *Lieve Toos*  
*Wies van ons allen hartelijk gefeliciteerd met*  
*de behaalde mees! Brief volgt den kus van*  
Uitg. J. J. N. Loretz, Firma Wed. J. Loretz, 's-Bosch

Noord-Brabant, [poststempel 1902].  
Een jonge boerin met geruite omslagdoek en in ieder hand  
een melkbus, mogelijk Berlicum.  
Uitg. J.J.N. Loretz, Firma Wed. J. Loretz, 's-Bosch. Foto-  
graaf: Herman de Ruiter, 1899. (Prentbriefkaart. Brabant-  
Collectie, Tilburg University)



MEIERIJSCHER BOER EN BOERIN.

*J. J. van Melle*  
*Loren*

Meerijsche boer en boerin vermoedelijk uit Son, vóór 1904.  
Fotograaf en uitgever onbekend (verstuurd door Jan Bijnen).  
(Prentbriefkaart. Brabant-Collectie, Tilburg University)



*J.J. van Melle*

BERGEN OP ZOOM  
ROOSENDAAL

Vrouw met muts uit Bergen op Zoom, circa 1910.  
(Foto: J.J. van Melle. West-Brabants Archief,  
Bergen op Zoom)

Trouwfoto van J. Brouwers en J. van Peer uit  
Roosendaal, 1915.  
(Foto: firma A.M. Bruglemans. West-Brabants  
Archief, Bergen op Zoom)







Familie uit Wouw, circa 1910.  
(Fotograaf onbekend. West-Brabants Archief, Bergen op Zoom)



**Rechtsboven:** Families Martinus Coppens-v.d. Ven en zoon Grard Coppens-van Eerd, Lieshout, 8 juli 1913.  
(Midden vooraan staat Martien Coppens als kleine jongen)  
(Foto: Tinus Swinkels. (c) Erven Swinkels. Brabant-Collectie, Tilburg University.)



**Rechtsonder:** Familie Heijmans uit Waarle, circa 1918.  
(Glasnegatief: Jan Bijnen. Brabant-Collectie, Tilburg University)

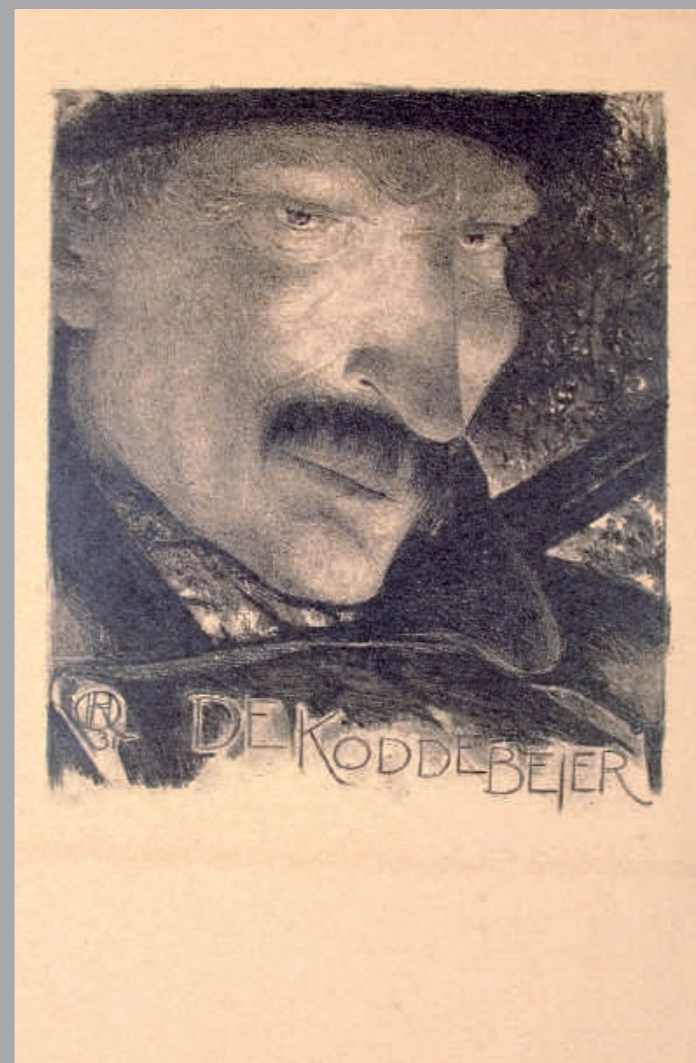




Richard Roland Holst, *De strooper uit Zundert*, 1931.  
(Lithografie. Brabant-Collectie, Tilburg University)



Richard Roland Holst, *De hengstleider uit Zundert*, 1931.  
(Lithografie. Brabant-Collectie, Tilburg University)



Richard Roland Holst, *De koddebeier uit Zundert*, 1931.  
(Lithografie. Brabant-Collectie, Tilburg University)



Richard Roland Holst, *De Brabantsche fuikenzetter uit Zundert*, 1931.  
(Lithografie. Brabant-Collectie, Tilburg University)





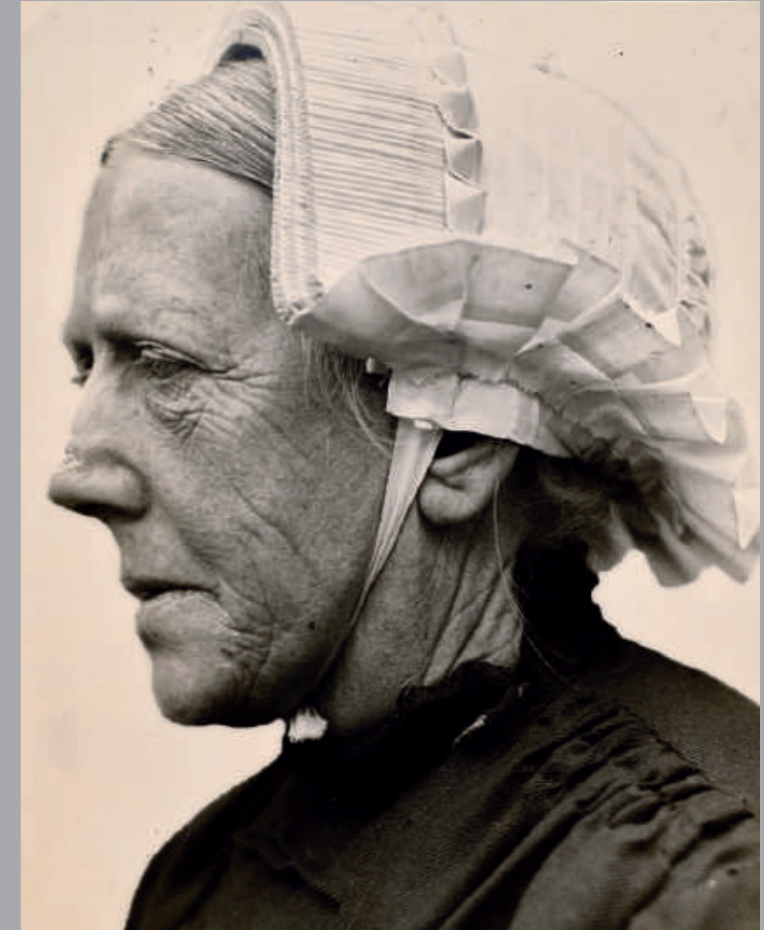
Vrouw met tulen muts en poffer uit Oirschot van achteren gezien, jaren '30.  
(Fotopersbureau Het Zuiden, 's-Hertogenbosch. Brabant-Collectie, Tilburg University)



Vrouw met muts uit de omgeving van Vlijmen van achteren gezien, jaren '30.  
(Fotopersbureau Het Zuiden, 's-Hertogenbosch. Brabant-Collectie, Tilburg University)



Vrouw met gekleurde Belse muts uit Chaam, jaren '30.  
(Fotopersbureau Het Zuiden, 's-Hertogenbosch. Brabant-Collectie, Tilburg University)

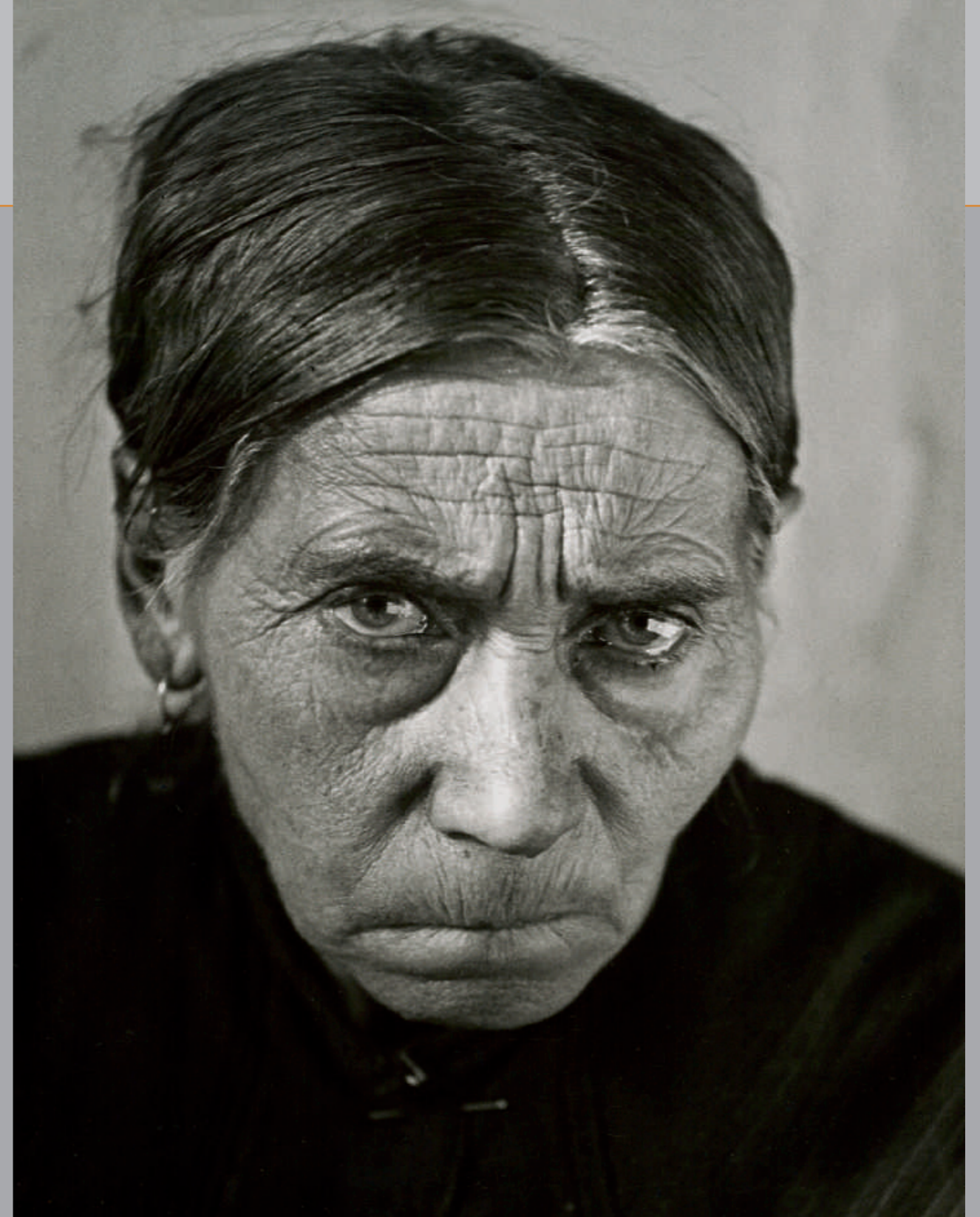


Vrouw met rouwmuts uit Veen (Land van Heusden en Altena), jaren '30.  
(Fotopersbureau Het Zuiden, 's-Hertogenbosch. Brabant-Collectie, Tilburg University)





Portret van Hein Nieuwenhuizen, ook bekend als Zwarte Hein, uit Son, 1933.  
(Foto: Martien Coppens. (c) Nederlands Fotomuseum, Rotterdam. Brabant-Collectie, Tilburg University)



Portret van Laurien van der Zanden uit Ginderdoor bij Lieshout, 1933.  
(Foto: Martien Coppens. (c) Nederlands Fotomuseum, Rotterdam. Brabant-Collectie, Tilburg University)